

Dit rapport bevat een beschrijving van het profiel van de Bijzondere Curator. Na de inleiding volgen aanbevelingen aan het ministerie van Veiligheid en Justitie en Raad voor de Rechtspraak tot waarborging van de kwaliteit van de bijzondere curator.

BIJZONDERE CURATOR

ACHTERGROND OPLEIDING EN KWALITEIT

Klankbordgroep Bijzondere Curator 2016

INLEIDING EN AANBEVELINGEN

Hoofdstuk 1. Inleiding en aanbevelingen

De aanleiding tot versteviging van de positie van de bijzondere curator, zowel de krachtens artikel 250, als de krachtens artikel 212 van boek I van het Burgerlijk Wetboek benoemde bijzondere curator, is de toegenomen aandacht voor de minderjarige in zijn afhankelijke positie. Die afhankelijkheid wordt met name en bij wege van voorbeeld zichtbaar in de problematisch verlopende echtscheidingen waar kinderen in de knel raken. De wetgever heeft beoogd de positie van het kind te versterken door de mogelijkheden tot benoeming van een bijzondere curator krachtens artikel 1:250 BW te verruimen. Met ingang van 1 maart 2009, tijdstip van inwerkingtreding van de Wet Voortgezet Ouderschap en zorgvuldige Scheiding, is het mogelijk geworden juist ook in gevallen waar ouders heftig met elkaar strijden om het kind, een bijzondere curator te benoemen.¹

Evenals de wetgever is ook de Kinderombudsman voorstander van een grotere rol van de bijzondere curator.²

De rechtspraak heeft ook niet stilgezeten: er zijn binnen de rechtspraak (uniforme) werkproces en richtlijn bijzondere curator ontwikkeld. Het werkproces is een soort draaiboek waarin de gevallen waarin een bijzondere curator kan worden benoemd worden opgesomd en wordt uitgewerkt hoe er door de rechter of de griffier gehandeld moet worden voorafgaand aan de benoeming, tijdens de aanwezigheid van de bijzondere curator en na afronding van de werkzaamheden. Er is daarnaast ook een leidraad. Die leidraad is als bijlage gevoegd bij het werkproces en die geeft richtlijnen aan de bijzondere curator over de wijze van te werk gaan en de weergave van de bevindingen in het verslag.

De vergoeding van de werkzaamheden van de bijzondere curator loopt, in de gevallen waarin die ten laste van de overheid worden gebracht – en dat is in vrijwel alle benoemingen het geval – via de regels die gelden voor de gefinancierde rechtsbijstand. De Raad voor Rechtsbijstand ziet toe op uitvoering van die regels. Onder het huidige regime zijn de mogelijkheden tot benoeming van bijzondere curatoren beperkt tot advocaten en mediators die zijn ingeschreven bij de raad en belangstelling voor dit werk hebben kenbaar gemaakt aan de rechtbanken.

De toenemende belangstelling voor de bijzondere curator nodigt uit tot herbezinning. De eerste werkgroep die zich bezighield met de bijzondere curator, is van start gegaan onder

¹ Wet van 27 november 2008, *Stb.* 500, in werking getreden op 1 maart 2009.

² rapport van de Kinderombudsman van 5 juli 2012, *De bijzondere curator, een lot uit de loterij?*

voorzitterschap vanuit de rechterlijke macht. Aangezien de rechterlijke macht zich gaandeweg, net als bij het Jeugdrecht, realiseerde dat er geen wettelijke basis bestaat, die mogelijkheden biedt om vanuit de rechterlijke macht kwaliteitseisen te stellen, is aan de Raad voor Rechtsbijstand gevraagd om hiermee aan de slag te gaan.

Daarnaast deed zich een tweede ontwikkeling voor, namelijk dat binnen de rechterlijke macht vragen opkwamen over de benoeming van advocaten en mediators als bijzondere curatoren. Waren daarmee wel voldoende geëquipeerde mensen aan boord? Die ontwikkeling heeft geleid tot de hiervoor reeds genoemde pilot binnen de rechtbank Zeeland-West Brabant. Deze ontwikkelingen hebben er toe geleid dat na overleg tussen verschillende betrokkenen een nieuwe breder samengestelde klankbordgroep is gevormd, die het voortouw heeft genomen in de verdere ontwikkeling en professionalisering van het instituut van de bijzondere curator.

De noodzaak tot herbezinning op (beroeps)achtergrond van de bijzondere curator, de criteria waaraan de bijzondere curator dient te voldoen, opleidingseisen, examinering en beloning is de aanleiding geweest tot de oprichting van de klankbordgroep. De klankbordgroep is er zich overigens bewust van dat de rechter een ieder tot bijzondere curator kan benoemen die hij daartoe geschikt acht, zie in dit verband het hiervoor genoemde (uniforme) werkproces. Indien de rechter buiten de lijst van geregistreeerde personen wil gaan benoemen dient zich wel de vraag aan hoe de werkzaamheden dan worden vergoed.

Binnen de rechtbank Zeeland-West Brabant, locatie Breda liep in 2015 en 2016 een pilot, waarbij specifiek gedragsdeskundigen werden benoemd tot bijzondere curator in complexe scheidingen, gezag- en omgangsgeschillen. Een evaluatief onderzoek is verricht door Bureau van Montfoort. In dat kader is bij de teams Familie en/of Jeugd van alle rechtbanken in Nederland een schriftelijke vragenlijst afgenomen om hun ervaringen met een bijzondere curator in complexe scheidingszaken te inventariseren.

Door alle elf rechtbanken in Nederland is de vragenlijst ingevuld. Er heeft ook dossieronderzoek plaatsgevonden. Gebruik is gemaakt van dossiers van de rechtbanken, locaties: Breda, Rotterdam, Alkmaar en Leeuwarden. Zaken zijn onderzocht waarin de rechtbank een tussen- of eindbeschikking heeft afgegeven nadat de bijzondere curator haar/zijn eindverslag had opgeleverd. Deze beide onderzoeken leveren ongetwijfeld bruikbare resultaten op. De evaluaties van de pilot en de bijkomende onderzoeken waar alle rechtbanken in Nederland hun medewerking aan hebben gegeven, kunnen ongeveer

gelijktijdig met de presentatie van dit rapport tegemoet worden gezien. De verwachting is dat de aanbevelingen die uit dit rapport voortvloeien én de evaluaties van onderzoeksbureau van Montfoort tezamen een volwaardig raamwerk zullen opleveren van het bijzondere curatorschap in al zijn facetten.

In het traject van totstandkoming van het rapport heeft niet de Raad voor de Kinderbescherming geparticipeerd en derhalve ook geen inbreng gehad bij de beraadslagingen. In september 2016 is overleg geweest met de Raad voor de Kinderbescherming over het rapport. De visie van de Raad voor de Kinderbescherming is in bijlage 1 opgenomen. Voor wat betreft de verhouding tussen de werkzaamheden van de bijzondere curator en de Raad voor de Kinderbescherming wordt verwezen naar het onderzoeksrapport van de hiervoor genoemde pilot in Breda, waaraan hieraan uitgebreid is besteed.

De verkenningen van de klankbordgroep hebben geleid tot concrete aanbevelingen. Die volgen hierna. De onderbouwing en uitwerking daarvan treft U aan in dit rapport, vanaf hoofdstuk 2.

De klankbordgroep,

- Vereniging van Nederlandse Jeugdrechtsadvocaten (VNJA): mr. M.P.G. Rietbergen en mr. L.W.M. Hendriks;
- Vereniging van Familierechtadvocaten en Scheidingsmediators (vFAS): mevrouw mr. D.J.I. Kroezen;
- Nederlandse Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen (NVO): mevrouw drs. E. Klaver;
- Nederlands Instituut van Psychologen (NIP): drs. R.W.J. Simon en mevrouw drs. I. Henar;
- Raad voor Rechtsbijstand: mr. H.J. Schilperoort;
- LOVF rechtbanken: mevrouw mr. P.H.J. Slot;
- LOVF hoven: mr. C.A.R.M. van Leuven;
- Universiteit Leiden: mevrouw mr. M.M.C. Limbeek;
- Nederlandse orde van advocaten (NOvA): mevrouw mr. M.M. de Regt en mevrouw mr. A.M.M. Brand;
- Bijzondere curatoren: mevrouw drs. J.A.M. Hendriks en mr. I.J. Pieters (laatste is tevens secretaris van deze klankbordgroep);

Namens allen,

Prof. mr. drs. H.P.A.M. van Arendonk, voorzitter klankbordgroep

Utrecht, 15 november 2016

AANBEVELINGEN

1. Een daartoe in te zetten stichting stelt zich tot taak het adviseren terzake van zowel eisen op het gebied van vooropleiding en beroepsachtergrond als kwaliteitseisen (deskundigheid en vaardigheid) waaraan de bijzondere curator, zowel die ex 1:212 BW, als die ex 1:250 BW, zal hebben te voldoen; toetsing vindt plaats middels examinering te verzorgen vanuit de Stichting en op de voorwaarden die de Stichting stelt. De stichting stelt op dit gebied een adviesraad in. In deze Stichting / adviesraad zullen zoveel mogelijk beroepsorganisaties/-verenigingen vanuit orthopedagogisch, psychologisch en juridisch veld betrokken worden.
2. Om voor benoeming tot bijzondere curator met vergoeding van werkzaamheden op kosten van de overheid in aanmerking te komen, dient de bijzondere curator te hebben voldaan aan de voorwaarden die zullen gelden; om de inschrijving bij de Raad voor Rechtsbijstand, dan wel de stichting te continueren dient de bijzondere curator te voldoen aan de door de Stichting gestelde eisen inzake permanente educatie.
3. De registratie van de bijzondere curator die aan alle voorwaarden als omschreven onder 2. Voldoet, wordt opgedragen aan de Raad voor Rechtsbijstand (eventueel: de Stichting, ingeval de vergoedingsregeling wijzigt). Opleiding tot bijzondere curator kan door iedere door de Raad voor Rechtsbijstand/Stichting erkende opleiding worden verzorgd; de Stichting zal minimale opleidingseisen bekend maken, waarmee de opleidingsinstituten rekening kunnen houden, met name ter voorbereiding van kandidaten op het door de Stichting af te nemen examen.
4. De bijzondere curator is in alle gevallen lid van een beroepsvereniging of beroepsorganisatie (NOvA, NIP, NVO) met een eigen klacht/tuchtrecht waar ouders, kinderen en/of andere belanghebbenden in een voorkomend geschil de mogelijkheid hebben een klacht over het optreden van een bijzondere curator in te dienen.
5. De betrokken beroepsverenigingen/organisaties spannen zich in vanuit de leden voldoende kandidaten te motiveren en waar mogelijk van vooropleiding te voorzien teneinde zich op het bijzondere curatorschap, opleiding, examinering en inschrijving, te richten.
6. De rechtspraak zal bevorderen dat de rechtbanken en hoven sonderen aan welke aantallen bijzondere curatoren behoefte zal zijn, zowel op het gebied van artikel 1:212 BW als 1:250 BW, per regio, waarvan jaarlijks opgave zal worden gedaan aan de Stichting.
7. De Stichting zal op basis van de informatie van de rechtspraak als bedoeld onder 6. bekendheid geven aan de gewenste aantallen en op basis daarvan voldoende gelegenheid bieden tot examinering.
8. De rechtspraak zal in samenspraak met de Stichting en/of Raad voor Rechtsbijstand voorzien in een overgangsregeling voor de bijzondere curatoren die in de afgelopen drie jaren met enige regelmaat als zodanig zijn benoemd; deze overgangsregeling dient er in ieder geval toe te leiden dat binnen een termijn van drie jaren nadat de nieuwe regeling in werking zal zijn getreden allen die voor de overgangsregeling in aanmerking komen met goed gevolg het examen kunnen hebben afgelegd en aansluitend zijn geregistreerd.

9. De Stichting en/of Raad voor de Rechtsbijstand zullen voorzien in een geschillenregeling in geval tussen een betrokkene (kandidaat –) bijzondere curator en de Stichting en/of Raad voor Rechtsbijstand een verschil van inzicht ontstaat dat niet in onderling overleg tot overeenstemming kan worden gebracht.
10. De Stichting en Raad voor Rechtsbijstand zullen bevorderen dat steeds nieuwe instroom van bijzondere curatoren mogelijk blijft, ook in een statische markt.

Deskundigheidseisen bijzondere curatoren

Hoofdstuk 2. Algemeen

De klankbordgroep deskundigheidseisen bijzondere curator is in het voorjaar van 2015 aan de slag gegaan om een voorstel te formuleren voor in de toekomst te stellen deskundigheidseisen aan bijzondere curatoren. De klankbordgroep is in 2015 driemaal bij elkaar gekomen.

De bijzondere curator treedt in het belang van het kind op in jeugdzaken en personen- en familierechtswesties waar kinderen bij betrokken zijn. Hij krijgt een bijzondere taakomschrijving van de rechter en behartigt de door de rechter aangewezen belangen. Hij rapporteert aan de rechter, al dan niet op diens verzoek.

De rechter is vrij in zijn keuze wie hij tot bijzondere curator benoemt. Willen de werkzaamheden van de bijzondere curator van overheidswege gefinancierd kunnen worden dan is op dit moment een toevoeging nodig. Hier geldt dat het bestuur van de Raad voor Rechtsbijstand de mogelijkheid heeft om voorwaarden vooraf te stellen voor het afgeven van toevoegingen/subsidie. Die voorwaarden hebben het karakter van inschrijvingsvoorwaarden. Het onderhavige advies kan de Raad helpen bij het formuleren van inschrijvingsvoorwaarden. Het stellen van deskundigheidseisen mag volgens de klankbordgroep niet tot een *closed shop* leiden. Van belang is om tevens te melden dat inschrijvingsvoorwaarden van de Raad de goedkeuring behoeven van de minister van Veiligheid en Justitie. Een alternatief voor de vergoedingsregeling van de bijzondere curator kan zijn dat de bijzondere curator de vergoeding rechtstreeks via een beslissing van de rechter ontvangt. In dat geval worden de kosten ten laste gebracht van de gerechtskosten, zo als dat het geval is bij deskundigenbenoemingen waarbij de kosten ten laste van 's Rijks kas blijven. De rechtspraak en het ministerie van Veiligheid en Justitie zullen zich hierover kunnen buigen.

Vanuit de klankbordgroep zijn twee werkgroepen gevormd. Een voor het formuleren van deskundigheidseisen voor de bijzondere curator in artikel 1:250 BW zaken (hierna: 250-bijzondere curator) en een voor de bijzondere curator in artikel 1:212 BW zaken (hierna: 212-bijzondere curator). Voorstellen voor beide vormen van de bijzondere curator komen in dit advies aan bod.

De klankbordgroep heeft niet beschreven hoe een opleiding concreet ingevuld zou moeten worden. De klankbordgroep heeft binnen het haar gegeven tijdsbestek ook niet kunnen bezien of de opleiding de vorm moet krijgen van een complete integrale leergang of dat sprake kan zijn van een meer modulaire opzet die aansluit op reeds georganiseerde opleidingen.

Er bestaan al specialisatieopleidingen voor bijzondere curatoren. Bij de werkgroep zijn de opleidingen van het Juridisch PAO van de Universiteit Leiden (twee dagen) en van IMFO (drie dagen) bekend. Deze opleidingen zijn ontwikkeld in een periode dat nog geen op de bijzondere curator toegesneden regime van inschrijvingsvoorwaarden bestond.³

De klankbordgroep is van opvatting dat men voor inschrijving als bijzondere curator pas in aanmerking kan komen indien wordt voldaan aan eisen op het gebied van kennis en kunde, waarvan blijkt uit een met goed gevolg afgelegd examen.

In hoofdstuk 3 worden de algemene kwalificaties weergegeven die naar het oordeel van de klankbordgroep van toepassing zijn op beide vormen van de bijzondere curator. In hoofdstuk 4 worden specifiek de voorgestelde eisen voor de 250-bijzondere curator beschreven en in hoofdstuk 5 voor de 212-bijzondere curator. Hoofdstuk 6 beslaat de beschrijving van het examen; in hoofdstuk 7 komt het tuchtrecht aan bod. In hoofdstuk 8 zijn enkele afsluitende opmerkingen opgenomen.

³ Van recente datum is een initiatief van Medling Academy (vier dagen).

Hoofdstuk 3. Algemene kwalificaties

Om op de landelijke lijst als bijzondere curator te komen, dienen onderstaande drie voorvragen te worden beantwoord⁴:

1. Hoeveel zaken heeft u in het afgelopen jaar behandeld, waarin een bijzondere curator was betrokken?
2. Hoe vaak heeft u zelf in het afgelopen jaar als bijzondere curator opgetreden?
3. Voert u zelf kindgesprekken tijdens (onder meer) mediations, jeugdstrafzaken, ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen? Indien nee, waarom niet? Zo ja, in hoeveel zaken heeft u het afgelopen jaar kindgesprekken gevoerd?

De klankbordgroep houdt terdege rekening met de mogelijkheid van nieuwe instroom. Daarom bestaat de mogelijkheid dat op de eerste twee vragen wordt geantwoord met "0" of "geen". Op de derde vraag mag in elk geval niet geantwoord worden met "nee". De bijzondere curator dient vaardigheden in kindgerelateerde zaken te hebben ontwikkeld.

De klankbordgroep heeft voorts algemene kwalificaties op het terrein van kennis en ervaring benoemd. In bijlage 4 is de specifieke inbreng opgenomen van het NIP en het NVO voor de deskundigheids- en vaardigheidseisen voor gedragsdeskundigen.

De bijzondere curator zal lid dienen te zijn van een beroepsorganisatie.

3.1 Vereiste kennis / expertise

*Kennis van het werkproces bijzondere curator o.g.v. artikel 1:250 BW en de richtlijn bijzondere curator o.g.v. artikel 1:212 BW van de rechtbanken en gerechtshoven

*Kennis van relevant familie – en jeugdrecht

Toelichting: de bijzondere curator moet op de hoogte zijn van de rechtspositie van kinderen en moet ook zijn eigen (juridische) positie en juridische mogelijkheden kennen, waaronder begrepen het kader voor zijn functioneren dat via wet en jurisprudentie is gegeven. Over de (juridische) positie van de bijzondere curator bestaat voldoende literatuur (zie bijlage 2 en 3). Op het niveau van kennis is mede van belang welke verzoeken door de bijzondere curator aan de rechter kunnen worden gedaan. Ook enige vermogensrechtelijke kennis kan van belang zijn. Een vermogensrechtelijke conflict tussen ouders kan weerslag hebben op de kinderen. Bij 1:250 zaken gaat het vooral om herkenning van deze aspecten.

*Kennis van aspecten van het internationaal privaatrecht (hierna: IPR) en doorwerking internationaal jeugdrecht (o.a. IVRK).

Toelichting: de bijzondere curator moet zicht kunnen hebben op mogelijke internationaalrechtelijke implicaties op een zaak. Voor bijzondere curatoren die advocaat zijn, weegt dit uiteraard zwaarder.

*Kennis van en inzicht in interventietechnieken en methoden voor conflictoplossing en bemiddeling

Toelichting: voor bijzondere curatoren met een gedragskundige achtergrond weegt dit zwaarder.

⁴ IMFO stelt momenteel deze voorvragen voor deelname aan hun specialisatieopleiding tot bijzondere curator.

*Kennis van de gevolgen van een scheiding voor kinderen en hun ouders, rekening houdend met de leeftijd van het kind

Toelichting: denk bijvoorbeeld aan loyaliteitsproblemen, parentificatie, ouderafwijzing / oudervervreemding

*Kennis van gezinssystemen / relaties met andere familieleden, zoals ouders, grootouders, stiefouders

*Het kunnen luisteren naar en verstaan van kinderen

*Kennis van de sociale kaart

Toelichting: niet alleen moet een bijzondere curator zo nodig ouders en / of kinderen kunnen doorverwijzen. Ook los daarvan is van belang dat hij zicht heeft op het werk van instanties.

3.2 Vereiste vaardigheden / competenties

*Professioneel kunnen praten met kinderen. Het kunnen aanpassen van eigen communicatie aan het opleidingsniveau van partijen. De bijzondere curator moet met bijzondere persoonskenmerken en verstandelijke beperkingen functioneel weten om te gaan.

*Helder beeld hebben van de eigen positie, daar naar kunnen handelen

Toelichting: de bijzondere curator moet weten waar zijn mogelijkheden en grenzen liggen. Inzicht in interventietechnieken, conflictoplossing, gezinssystemen. Bovendien moet een bijzondere curator voor alle partijen 'voorspelbaar' handelen.

*Inzicht in de omgang met vertrouwelijkheid

Toelichting: in de opdracht van de bijzondere curator is de positie van het kind bepalend, niet die van de ouders. Maar vanuit het perspectief van het gezinssysteem, kunnen beide perspectieven niet los worden gezien van elkaar. De bijzondere curator is geen vertrouwenspersoon voor de ouders. Zou hij alles wat hem wordt toevertrouwd vertrouwelijk moeten behandelen, dan kan hij niet functioneren.

*Overzicht hebben, regie kunnen nemen en houden vanuit een oplossingsgerichte werkhouding

Toelichting: de bijzondere curator moet niet alleen goed opgeleid en kundig en vaardig zijn, maar ook interventies kunnen plegen. Het gaat vaak ook om 'durven' in te gaan tegen de stellingen van de ouders. Hij of zij moet tegen een stootje kunnen. Gegeven de conflictueuze situatie, zal de bijzondere curator met klachten in tuchtrechtelijke sfeer te maken kunnen krijgen. De bijzondere curator dient het kind centraal te stellen, maar tevens in staat zijn de belangen van de ouders te herkennen en te onderkennen. Hij analyseert waar mogelijk de situatie samen met de ouders en confronteert de ouders met de gevolgen die onenigheid en ruzie voor het kind hebben. Hij stimuleert waar nodig ouders hulp te zoeken of deel te nemen aan programma's die erop gericht zijn ruzies te beheersen.

*In staat tot analyseren en rapporteren op academisch niveau

Toelichting: de bijzondere curator moet de situatie en problemen van het kind systematisch en goed in beeld kunnen brengen, waarbij de aard en ernst van het bovenliggende probleem (waaronder bijv. de fase van en type scheiding) en de reactie van het kind daarop een rol spelen. Ook moet er, waar nodig, aandacht zijn voor bijzondere persoonskenmerken en eventuele verstandelijke beperkingen. De bijzondere curator moet werken vanuit inzicht in de eisen voor een goede verslaglegging. Een te gebruiken format is punt van aandacht. Het verslag van de bijzondere curator moet niet alleen de situatie schetsen. Een voorbeeld voor een format verslag is opgenomen in bijlage 5.

De methodische ontwikkeling en verdieping van de professie dienen nog verder van de grond te komen. Alhoewel er in de praktijk diverse werkwijzen/ 'best practices' zijn ontwikkeld, is dit nog niet gebundeld in een verzameling van schriftelijke beschrijvingen daarvan of een Best Practice Guide voor bijzondere curatoren, die leidend kan zijn bij het onderwijs en het handelen van bijzondere curatoren en bij intervisie of de behandeling van eventuele klachten.⁵ De betrokken organisaties zouden bij het eventueel formuleren daarvan gezamenlijk kunnen optrekken en daarin kunnen investeren. (Door-)ontwikkeling van methodieken zou ook kunnen plaatsvinden onder regie van een universiteit. Het is aan te raden om in dit kader verplichte periodieke intervisie te organiseren.

⁵ Ook met het oog op klachten is het nodig dat er eenheid van handelen komt voor de bijzondere curatoren en dat best practices zijn beschreven, zowel voor de bijzondere curatoren met een gedragsdeskundige achtergrond als voor advocaten. Zijn voor juridische kwesties de zaken helder? Een bc met een gedragsdeskundige achtergrond die zich zonder voldoende kennis van zaken op juridisch terrein beweegt en daarmee de fout in gaat, kan tegen een klacht aanlopen. Dat geldt ook voor een bc met een juridische achtergrond die zich op het terrein van gedragsdeskundige adviezen begeeft.

Hoofdstuk 4. Voorstel met betrekking tot artikel 1:250 zaken

Enkele opmerkingen vooraf.

De bijzondere curator treedt zoals gezegd op in het belang van het kind in jeugdzaken en personen- en familierechtkwesties waar kinderen bij betrokken zijn. Hij krijgt in artikel 1:250 BW zaken een bijzondere taakomschrijving van de rechter en behartigt de door de rechter aangewezen belangen. Ter vergelijking: het uitgangspunt van de werkzaamheden van een bijzondere curator is anders bij een mediator die door partijen zelf is aangezocht. De bijzondere curator werkt ook niet als een therapeut of (gezins)maatschappelijk werker.

In artikel 1:250 BW is bepaald:

Wanneer in aangelegenheden betreffende diens verzorging en opvoeding, dan wel het vermogen van de minderjarige, de belangen van de met het gezag belaste ouders of een van hen dan wel van de voogd of de beide voogden in strijd zijn met die van de minderjarige, benoemt de rechtbank, dan wel, indien het een aangelegenheid inzake het vermogen van de minderjarige betreft, de kantonrechter, of, indien de zaak reeds aanhangig is, de desbetreffende rechter, indien hij dit in het belang van de minderjarige noodzakelijk acht, daarbij in het bijzonder de aard van deze belangenstrijd in aanmerking genomen, op verzoek van een belanghebbende of ambtshalve een bijzondere curator om de minderjarige ter zake, zowel in als buiten rechte, te vertegenwoordigen.

Vereist niveau bijzondere curator 1:250 BW zaken

De klankbordgroep is van mening dat de 250-bijzondere curator over het volgende niveau moet beschikken:

1. Advocaat met een specialisatie familierecht of jeugdrecht, of geregistreerd als familiemediator; of
2. Advocaat met specialisatie jeugdrecht, met aan te tonen mediationvaardigheden. Deze advocaten zijn als bijzondere curator benoembaar in bijvoorbeeld OTS-zaken; of
3. Academisch geschoold psycholoog/(ortho)pedagoog/psychiater, die voldoende kennis en vaardigheden heeft op het gebied van jeugd- en familiezaken binnen het domein van de conflictleer. Daarom wordt als aanvullende kwalificatie een specialisatieopleiding op het gebied van familie-mediation gevraagd. Zou je voor gedragsdeskundigen niet de eis stellen dat zij tevens familiemediator zijn, dan is er een lacune in opleiding en ervaring.

Het stellen van de eis van een voltooide academische vooropleiding is ingegeven door de omstandigheid dat de 250-bijzondere curator zich voor ingewikkelde situaties gesteld kan zien, die vragen om een academisch niveau. Niet zelden heeft een bijzondere curator in zeer complexe zaken ook academisch geschoolde mensen tegenover zich. Om als bijzondere curator het werk goed te kunnen doen en daarin door betrokkenen zeer serieus genomen te worden, adviseert de klankbordgroep om in te zetten op een hoog niveau van (voor)opleiding.

Betrokken ouders en kinderen moeten kunnen ervaren dat de bijzondere curator achterliggende belangen onderkent en afweegt. Zij moeten zich gehoord voelen. Als de bijzondere curator tevens familiemediator is, heeft dat tot voordeel dat hij bekend is met conflictueuze situaties, waarvan vaak sprake is. Hij heeft via een opleiding en werkervaring de daarvoor benodigde vaardigheden eigen gemaakt om hiermee om te kunnen gaan. De bijzondere curator moet naast voornoemd basisniveau aantoonbaar beschikken over meerjarige ervaring met familiezaken, te denken valt aan minimaal drie jaar. Deze minimum eis zou uit oogpunt van selectiviteit eventueel ook hoger kunnen worden, niet meer dan zes jaar.

De bijzondere curator moet in de afgelopen drie jaar voldoende kindgerelateerde zaken hebben afgehandeld (mediation, bijzondere curator en/of OTS). De klankbordgroep denkt aan een aantal van 24 voor deze periode van drie jaren. De haalbaarheid van deze voorwaarde kan nader besproken/getoetst worden, waarbij tevens de vraag dient te worden beantwoord of deze ervaringseisen ook kunnen worden gehaald door als co-bijzondere curator te werken.

Bovenop het vereiste basisniveau moet een aanvullende specialisatieopleiding bijzondere curator zijn genoten van minimaal twee dagen, waarin aandacht wordt besteed aan de specifieke aanpak/werkwijze in bijzondere curator-zaken.

Hoofdstuk 5. Voorstel met betrekking tot artikel 1:212 zaken

Enkele opmerkingen vooraf.

Voor de bijzondere curator op grond van artikel 1:212 BW gelden aanvullende vereisten, omdat het in artikel 1:212 BW-zaken gaat om afstammingszaken. De klankbordgroep is om deze reden unaniem van mening dat 212-bijzondere curator een advocaat dient te zijn. Artikel 1:212 BW is een *lex specialis* van artikel 1:250 BW.

In artikel 1:212 BW is bepaald:

In zaken van afstamming wordt het minderjarige kind, optredende als verzoeker of belanghebbende, vertegenwoordigd door een bijzondere curator daartoe benoemd door de rechtbank die over de zaak beslist.

Het belang van het kind wordt in afstammingszaken beoordeeld door de bijzondere curator.⁶ Het is daarom noodzakelijk dat de 212-bijzondere curator voldoende juridisch onderlegd is en dat hij in staat is om een gesprek met een kind te voeren.

Onderstaande vereisten moeten leiden tot één landelijke lijst met 212-BC, maar met spreiding conform de gerechtelijke kaart. Dit hangt in grote mate samen met de vraag en het aanbod. Er gelden vier vereisten voor de 212-bijzondere curator:

1. Beantwoording van de drie voorvragen, waaruit een aantoonbare affiniteit met kindgerelateerde zaken/zaken betreffende kinderen blijkt.
2. Een opleiding van vijf jaar: drie jaar Beroepsopleiding Advocaten en twee jaar specialisatieopleiding familierecht;⁷
3. Beschikken over communicatieve vaardigheden;
4. Zorgen voor permanente educatie, waarop toezicht is en waaruit blijkt of de bijzondere curator ingeschreven staat/blijft.

In hoofdstuk 2 is reeds bepaald dat de bijzondere curator moet beschikken over vaardigheden om met kinderen in gesprek te treden en om in knellende situaties de onderste steen boven te krijgen. De klankbordgroep onderschrijft het belang van deze vaardigheden, maar herhaalt in het kader van de 212-bijzondere curator enkele specifieke vereisten:

- Aantoonbare affiniteit met kindgerelateerde zaken c.q. zaken betreffende kinderen.
- Kennis van het EVRM en het IVRK. De 212-bijzondere curator moet zich een weg weten te banen door de wettelijke grondslagen van de rechten van het kind. De 212-bijzondere curator is niet alleen de stem van het kind, maar ook de belangenbehartiger.

⁶ Kamerstukken II 1995/96, 24 696, nr. 3

⁷ Een 212-BC dient een specialisatieopleiding familierecht te hebben afgerond. Juridisch PAO Leiden biedt een opleiding aan voor 20 PO-punten, maar na afloop wordt de kennis niet getoetst. Ook IMFO biedt een familierecht-opleiding aan, die afsluit met een toets. Daarom: criteria ontwikkelen voor de opleiding familierecht, bijv. het aantal punten en de aspecten van de opleiding.

- Ervaring met of kennis van het afstammingsrecht en het IPR. Om voldoende kennis op dit gebied te garanderen, wordt na het examen een x aantal opleidingspunten ten aanzien van het afstemmingsrecht en IPR als criterium gesteld.

Hoofdstuk 6. Examen. Overgangsregeling en doorstroom.

De klankbordgroep beveelt aan om de toekomstige deskundigheidseisen/ inschrijvingsvoorwaarden in de eerste helft van 2017 bekend te maken en hieraan een overgangsregeling te verbinden. Opleidingsinstellingen en professionals die in de toekomst als bijzondere curator willen optreden en het examen willen afleggen, kunnen zich daar dan op in gaan stellen.

In de inleiding heeft de klankbordgroep gerefereerd aan de aanbeveling dat professionals die als bijzondere curator willen optreden een examen afleggen. Dit examen kan worden afgenomen door een daarvoor aangewezen stichting. Voor deze stichting bijzondere curator is al een modus in beeld. De te vormen stichting zou ook kunnen toetsen of de kandidaat over de vereiste relevante beroepservaring beschikt om voor het examen op te kunnen en mogen gaan.

De klankbordgroep heeft het examen niet diepgaand uitgewerkt. Voor de inrichting van het examen ziet de klankbordgroep een duidelijke rol weggelegd voor de stichting. Die zou ook examinatoren dienen aan te zoeken, een examencommissie in moeten stellen en psychometrische gegevens dienen te verzamelen om de betrouwbaarheid van het examen vast te stellen.

Naar het oordeel van de klankbordgroep zou het examen dat kwalificeert voor benoeming tot 212-bijzondere curator uit een schriftelijke toets kunnen bestaan.

Het examen dat kwalificeert voor benoeming tot 250-bijzondere curator zou kunnen bestaan uit een schriftelijke toets ten aanzien van de vereiste kennis en een assessment. Vaardigheden en gedrag zouden hier bijvoorbeeld kunnen worden getoetst aan de hand van persoonlijke presentatie van een opgestelde rapportage.

De klankbordgroep stelt voor dat advocaten en gedragsdeskundigen apart geëxamineerd zullen worden, omdat hun aandachtsgebieden verschillen. Zo weegt bijvoorbeeld kennis van IPR-aspecten en (internationaal) jeugdrecht voor advocaten zwaarder en weegt voor gedragsdeskundigen kennis van gezinssystemen zwaarder.

In de jaren 2017 en 2018 zou een overgangsregeling/doorstroomregeling kunnen gelden, waarin de rechtbanken de door hen gehanteerde lijsten actualiseren/indikken. Binnen de genoemde periode van twee jaar kunnen dan zowel de 212-bijzondere curatoren als de 250-bijzondere curatoren examen doen. Er kan gediscussieerd worden over hoeveel benoemingen zouden kunnen gelden om in aanmerking te komen voor deze overgangsregeling/lijst. Gesproken is over vier benoemingen in de laatste twee jaar of tien in de laatste vijf jaar.

Voor het opgaan van het examen zouden eerst personen op de overganglijst in aanmerking moeten kunnen komen, waarna nieuwe bijzondere curatoren examens kunnen gaan doen.

In het algemeen is het voor (toe)zicht en de ontwikkeling van de bijzondere curator van belang dat –bij voorkeur door de gerechten zelf- wordt bijgehouden hoeveel bijzondere curatoren worden benoemd en dat e.e.a. ook inhoudelijk geëvalueerd kan worden. Het organiseren van examens kan daarop worden afgestemd. Is er te veel animo, dan kunnen wachtlijsten voor het examen of van geëxamineerden worden aangelegd.

Hoofdstuk 7. Tuchtrect

Gedragregels en bevoegdheden van tuchtcolleges zijn door de klankbordgroep verkend. De conclusie is dat over een lid van een beroepsorganisatie tuchtrectelijk kan worden geklaagd bij de organisatie waaronder hij of zij valt, bijvoorbeeld NIP, NOvA of NVO. Overwogen kan ook worden om bij wijze van proef een klachtenfunctionaris aan de stichting te verbinden.

Als de bijzondere curator advocaat is, kan een persoon die wil klagen zich tot de lokale deken wenden. Vanuit de NOvA is aangegeven dat een interne klachtenregeling voor advocatenkantoren verplicht is gesteld.

De klankbordgroep komt tot de aanbeveling dat de tuchtrectelijke toetsing vooralsnog wordt overgelaten aan de beroepsorganisaties, zijnde de NOvA, het NIP en de NVO. Naar voren is gekomen dat het NIP en het NVO inhoudelijker toetsen dan de deken/tuchtrecter doet wanneer advocaten optreden in hoedanigheid van bijzondere curator. Verder is gesteld dat in ieder geval met het NVO en het NIP moet worden overlegd over de werkwijze van de bijzondere curator en dat die aanpak in ieder geval bekend moet worden bij de tuchtrectelijke instantie.

Hoofdstuk 8. Enkele opmerkingen tot slot.

Van belang is dat de rechter voordat tot benoeming van een bijzondere curator wordt besloten nut en noodzaak goed heeft afgewogen en zich af heeft gevraagd wat de bijzondere curator kan betekenen. Een benoeming is gediend met een goede opdrachtformulering/vraagstelling.

Van belang is dat een bijzondere curator ter zake kundig is, invoelend is en analytisch te werk kan gaan en binnen zijn opdracht kan beïnvloeden en regie kan voeren. Veel mensen zullen denken: dat beheers ik, maar in de praktijk is dit nog niet zo eenvoudig. Vlot kunnen werken, goed kunnen communiceren, snel kunnen schakelen, vertrouwen wekken: het zijn zaken die lang niet iedereen gegeven zijn. Bovenal is echter een professionele attitude van belang die is ingegeven door de drijfveer om met problemen van kinderen aan de slag te willen zijn en niet wordt gedreven door zakelijke motieven.

Voor wat betreft de zakelijke kant is volgens de klankbordgroep van belang dat er door het ministerie van Veiligheid & Justitie een passende en op de aard van het werk toegesneden vergoeding wordt vastgesteld. Er komen vanuit bijzondere curatoren die zijn benoemd in artikel 1:250 BW zaken signalen dat er discrepanties optreden tussen de tijdsbesteding in individuele zaken en de vergoeding van zeven punten die de Raad voor Rechtsbijstand thans toe schat. Dit komt ook naar boven in de pilot bij de rechtbank in Breda.

Bijlage 1.

Met betrekking tot achtergrond, opleiding en kwaliteit van de bijzondere curator meent de raad, dat het opleidingsniveau van de BC een academische opleiding of hieraan gelijkwaardig zou kunnen zijn. Rol en taakopvatting van BC zijn op dit moment nog volop in ontwikkeling.

Wat de rol van de Raad betreft in de gezags- en omgangszaken is het van belang op te merken dat de Raad niet alleen onderzoek verricht, maar tijdens dit onderzoek ook interventies pleegt. De raadsonderzoeker confronteert ouders bijvoorbeeld met hun gedrag en wat dit voor hun kind betekent en geeft indien nodig psycho-educatie.

De Raad spreekt met kind en ouders en analyseert ook het gezinssysteem: wat is hier mis en hoe zit het kind hierin.

De Raad levert ook objectieve en deskundige informatie om de positie van het kind te bepalen en de raad brengt ook 'de stem van het kind' naar voren en stelt die centraal.

De uitvoeringspraktijk van de raad zal zeker verschillen laten zien in de mate, waarin raadsonderzoekers het gezinssysteem analyseren en interventies toepassen binnen het raadsonderzoek. Die verschillen in uitvoeringspraktijk zijn ook waarneembaar in de taakopvatting en rapportages van de bijzondere curator.

De raad is bezig met de ontwikkeling en toepassing van een generiek onderzoeksmodel, waarin aan het begin van het raadsonderzoek expliciet gestart wordt met een analyse.

De praktijk zal uitwijzen hoe het raadsonderzoek en het werk van de bijzondere curator zich in gezag- en omgangszaken tot elkaar zullen verhouden. Ervaringen die in de pilot in Breda zijn opgedaan wijzen uit dat er een vruchtbare samenwerking kan bestaan tussen raad en bijzondere curator.

Bijlage 2 Literatuurlijst (behorend bij opleiding IMFO)

Verplichte literatuur

- De taken van een Bijzondere Curator, Groene Serie Personen- en familierecht, Aantekeningen 1 tot en met 15, mr I. Jansen (syllabus pagina 22)
- Werkproces Benoeming Bijzondere Curator O.G.V. Art. 1:212 BW (syllabus pagina 99)
- Werkproces Benoeming Bijzondere Curator O.G.V. Art. 1:250 BW (syllabus pagina 107)
- De bijzondere curator, een lot uit de loterij? Rapport Kinderombudsman, juli 2012 (syllabus pagina 121)
- Het hedendaagse personen- en familierecht, P. Vlaardingerbroek, 7e druk Kluwer (2014) (in uw bezit)
- Jeugdrecht en jeugdhulp, M.R. Bruning, P. Vlaardingerbroek en T. Liefwaard, Reed Business Education 2014 (in uw bezit)

Aanbevolen literatuur

- Personen- en familierecht, C. Asser, Kluwer
- EB, Tijdschrift voor scheidingsrecht, De procespositie van de minderjarige in de Civiele procedure, mr E.A. Mink (syllabus pagina 11)
- Waar staat de bijzondere curator in het huidige rechtsbestel inmiddels? FJR 2012, mr. I.J. Pieters (syllabus pagina 43)
- VN Kinderrechtencomité, On the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), CRC/C/GC/14, 2013 (syllabus pagina 49)
- VN Kinderrechtencomité, The right of the child to be heard, CRC/C/GC/12, 2009 (syllabus pagina 71)

Blok vaardigheden

Verplichte literatuur

(docenten gaan ervan uit dat u voorafgaand aan de cursus de verplichte literatuur hebt doorgelezen)

*Scheiden en de ontwikkeling van het kind, E.A. Groenhuijsen, oktober 2014 (syllabus pagina 211)

*Er zit systeem in...! Steven Pont (in uw bezit)

Tevens dient u voor aanvang van het cursusblok in april de digitale workshop van Villa Pinedo te hebben gevolgd. De instructie hoe één en ander in zijn werk gaat volgt binnenkort.

Aanbevolen literatuur:

- Beslissingen over kinderen in problematische opvoedingssituaties, Inzichten uit gehechtheidsonderzoek, prof. F. Juffer (syllabus pagina 225)
- Including children in decision making about custodial placement, J.W. Gould and D.A. Martindale, 2009 (syllabus pagina 275)
- Children, divorce and citizenship, Dialogues with children, B. Neale (syllabus pagina 277)

Bijlage 3 Literatuurlijst Opleiding bijzondere curator in jeugdzaken

Juridisch kader bijzondere curator

WET- EN REGELGEVING

- Artikel 1:250 BW
- Artikel 1:212 BW
- VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind, 20 November 1989.
- General Comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), CRC/C/GC/14.
- General Comment No. 12 (2009) The right of the child to be heard, CRC/C/GC/12.
- Guidelines on Child Friendly Justice (2010), Raad van Europa.
- UN Guidelines for the Alternative Care for Children (2009)

JURISPRUDENTIE

- HR 4 februari 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR4850, ECLI:NL:PHR:2005:AR4850 (reikwijdte artikel 1:250 BW).
- Hof Den Haag 22 augustus 2012, ECLI:NL:GHSGR:2012:BX6552 (bijzondere curator in omgang- en gezagzaken, verwijzing naar bedoeling van wetgever met uitbreiding wet per 1 maart 2009).
- HR 23 november 2012, ECLI:NL:HR:2012:BY3968; HR 3 mei 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY4107 (beoordelingsvrijheid rechter, belang van het kind eerste overweging).
- Hof Den Bosch 10 januari 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:BY8143 (geen zelfstandige rechtsingang minderjarige bij hoger beroep uithuisplaatsing niet in strijd met o.a. artikel 6 EVRM en 12 IVRK).
- HR 1 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ0245, ECLI:NL:PHR:2013:BZ0245 (concl. A-G Langemeijer).
- Hof Den Haag 6 februari 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:609 (Uithuisplaatsing, geen aanleiding benoeming bijzondere curator)
- Rb. Limburg 15 februari 2013, ECLI:NL:RBLIM:2013:CA2670 (afwijzing bijzondere curator, niet voldoende gebleken van belangenstrijd).
- Hof Arnhem-Leeuwarden 9 april 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:BZ9271 (niet-gezaghebbende vader ook rechtstreeks belanghebbende).
- Rb. Rotterdam 17 april 2013, FJR 2013/75 m.nt. I.J. Pieters. (Zelfstandige bevoegdheid bijzondere curator in het kader van art. 1:212 BW.)

- Rb. Limburg 24 april 2014, ECLI:NL:RBLIM:2013:CA2726 (ambtshalve benoeming na twee verschillende informele verzoeken kind).
- Hof Amsterdam 7 augustus 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:3198 (Benoeming bijzondere curator, minderjarige nog geen 12 jaar, kinderverhoor) (zie ook vervolg: ECLI:NL:GHAMS:2013:3200)
- Hof Den Haag 16 oktober 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:3979 (benoeming bijzondere curator ouderschapsplan)
- Rb. Noord Holland 22 november 2013, ECLI:NL:RBNNE:2013:8315 (ambtshalve benoeming bijzondere curator scheidings-omgangszaken)
- Rb. Overijssel 5 februari 2014, ECLI:NL:RBOVE:2014:1472 (bijzondere curator geen meerwaarde naast OTS en gezinsvoogd)
- Rb. Den Haag 13 mei 2014, ECLI:NL:RBDHA:2014:6293 (benoeming hoger beroep gesloten jeugdzorg, minderjarige jonger dan 12)
- Hof Amsterdam 25 maart 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:917 (benoeming om contact tussen vader en kinderen mogelijk te maken)
- Gerechtshof Amsterdam 1 juli 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:5958 (Benoeming bijzonder curator tbv het instellen van hoger beroep door minderjarige tegen uithuisplaatsing; indicatiebesluit kan niet worden getoetst; afwijzing subsidiair verzoek tot kortere duur uithuisplaatsing.)
- Rb. Noord-Holland 2 juli 2014, ECLI:NL:RBNHO:2014:8244 (ambtshalve benoeming bij omgangsproblematiek)
- Rb. Midden Nederland 6 oktober 2014, ECLI:NL:RBMNE:2014:4690 (benoeming in zaak kindermishandeling, verzoek OvJ)
- Gerechtshof Amsterdam 7 oktober 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:4374 (bijzondere curator, Geen belangenstrijd, Verlenging machtiging uithuisplaatsing, Vermoedens van seksueel misbruik)
- HR 5 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3535 + ECLI:NL:PHR:2014:1854 (geen zelfstandig recht op zelfstandig inzage gedingstukken, ots-procedure)
- Gerechtshof 's-Hertogenbosch 18 december 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:5388 (Hof benoemt een bijzondere curator over de minderjarige in een geschil tussen de ouders over een omgangsregeling)
- Rechtbank Gelderland 20 februari 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:1296 (Benoeming bijzondere curator in bodemzaak door de kort geding rechter. Stem van de jeugdige naar voren brengen in klemsituatie tussen ouders)
- Gerechtshof Amsterdam 13 januari 2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:62 (Benoeming van een bijzondere curator; omgangsregeling)

LITERATUUR

- M.R. Bruning, 'Bijzondere curator: we want more!', FJR 2012/68.
- D.J.D. Kentie & J.A.M. Hendriks, Artikel 1:250 BW, de bijzondere curator, in het belang van vechtscheidingskinderen?, EB 2013/93.
- M.M.C. Limbeek, 'De bijzondere curator: een volwaardig sluitstuk van rechtsbescherming?' in: J.H. de Graaf e.a. (red.) Rechten van het Kind en Waardigheid, 2013.
- C.A.R.M. van Leuven & B.E.S. Chin-A-Fat, 'De bijzondere curator' in: Voortgezet ouderschap en zorgvuldig scheiden (MSR reeks), Sdu uitgevers 2012, p.31-77.
- I.J. Pieters, 'De bijzondere curator: Quo Vadis?', FJR 2008/78.
- I.J. Pieters, 'Waar staat de bijzondere curator in het huidige rechtsbestel inmiddels?', FJR 2012/36.
- I.J. Pieters, Kroniek Jeugdrecht, FJR 2013/68.
- I.J. Pieters, Kroniek Jeugdrecht, FJR 2014/41
- E.A. Mink, 'De procespositie van de minderjarige in de civiele procedure', EB 2012/41.
- C.A.R.M. van Leuven & M.J. de Klerk, 'Informeel en formeel rechtsingangen', EB 2013/32.
- P.A.J.T. van Teeffelen, 'Formeel en informeel rechtsingang(en) minderjarige', EB 2013/62.
- R. Van der Vaart, De inschakeling van de bijzondere curator bij de afwikkeling van nalatenschappen, WPNR 2014 (7005)
- J.H.M. ter Haar, De processuele handelingsonbekwaamheid van de minderjarige, EB 2015/22
- T. Liefwaard & J.E. Doek, Kinderrechten in de rechtspraak: een internationaal perspectief, FJR 2015/20

RAPPORTEN

- N. van der Bijl, M.E. Van Dongen & E.J.M. Vreeburg- Van der Laan, De bijzondere curator, een lot uit de loterij? Adviesrapport over waarborging van de stem en de belangen van kinderen in de praktijk, Kinderombudsman, 5 juli 2012, KOM2A/2012 (samenvatting). N.B.: het gehele rapport is terug te vinden op de website van de Kinderombudsman: <http://www.dekinderombudsman.nl/ul/cms/fck-uploaded/documents/debijzonderecurator.pdf>
 - o Zie ook: Vechtende ouders, het kind in de knel, Adviesrapport over het verbeteren van de positie van kinderen in vechtscheidingen, 31 maart 2014, KOM003/2014 Via: <http://www.dekinderombudsman.nl/ul/cms/fck-uploaded/KOM003.2014kinderombudsmanadviesrapportvechtscheidingen.pdf>

KAMERSTUKKEN

- Kamerbrief 16 oktober 2012 (VenJ), Reactie op het rapport 'De bijzondere curator, een lot uit de loterij?', Kenmerk 308427.

WERKPROCESSEN BIJZONDERE CURATOR

- Richtlijn benoeming bijzondere curator o.g.v. art. 1:212 BW
- Werkproces benoeming bijzondere curator o.g.v. art. 1:250 BW

OVERIG

- Modellen voor de rechtspraktijk verzoekschrift 1:250 BW, model mr. Zonnenberg.
- Twee voorbeelden verzoekschrift, model mr. I.J. Pieters.

Bijlage 4 Bijdrage van NIP en NVO voor deskundigheids- en vaardigheidseisen 250-bijzondere curator

Kennis algemeen:

Een afgeronde academische studie psychologie (klinische en/of ontwikkelingspsychologie) of orthopedagogiek een afgeronde specialisatieopleiding tot familiemediator en een aanvullende cursus BC.

En meer specifiek:

Kennis van en ervaring met de systemische benadering;
Hechting- en relatieontwikkeling;
Rouwverwerking (denk aan verlies kerngezin);
Identiteitsontwikkeling
Seksuele ontwikkeling;
Pedagogische kennis, waaronder ook de morele ontwikkeling van kinderen
Kennis van de psychopathologie;
Therapeutische kennis;
Kennis van de beroepscode NIP/NVO en de beroepsethiek van de psycholoog/orthopedagoog;
In dat kader aandacht voor beroepsmatig handelen, voor het belang van rolintegriteit, voor de eventueel vanuit de beroepsgroep vereiste vertrouwelijkheid en de beperkingen daarvan, voor de verantwoordelijkheid van de psycholoog/orthopedagoog-bijzondere curator in relatie tot de rechter als externe opdrachtgever;
Kennis van de kwaliteitseisen voor de rapportage;
Kennis van de bekostigingsregels via de Raad voor Rechtsbijstand

Vaardigheden:

Gespreksvaardigheden (in staat zijn om accuraat en effectief een werkrelatie op te bouwen);
Gespreksvaardigheden in het voeren van gesprekken met kinderen;
Rapporteervaardigheden (helder en eenduidig en vanuit de beroepsethiek);
Intrinsieke vaardigheden (zelfkennis, niet in laten zuigen, stressbestendig);
In staat zijn tot zelfreflectie.

Ervaring:

Aantoonbare werkervaring in het begeleiden of behandelen van kinderen en chronisch strijdende ouders

Netwerken:

Kennis van de sociale kaart;
Bereidheid tot het volgen van specifieke intervisie.

Beroepsvereniging:

Geregistreerd lid van NIP of NVO, dan wel een vergelijkbare vereniging met tuchtrechtspraak. Geregistreerd bij MfN.

Bijlage 5. RAPPORT BIJZONDERE CURATOR (voorbeeld)

Aan	
Zaaknummer	
Naam kind	

I. Gegevens van de bijzondere curator

voorletters en naam

Beroep

correspondentieadres

telefoonnummer

e-mailadres

II.

Gegevens van betrokkenen en hun belangenbehartigers

Naam van betrokken kind:

Naam vader:

Advocaat van vader:

naam

correspondentieadres

telefoonnummer

Naam moeder:

Advocaat moeder:

advocaat

naam

correspondentieadres

telefoonnummer

III.

Stukken

datum uitspraak waarin de Bij beschikking d.d. heeft het te
bijzondere curator is benoemd dhr/mevr..... tot bijzondere curator benoemd.

Stukken waarvan de bijzondere
curator kennis heeft genomen

Andere stukken waarvan de
deskundige kennis heeft
genomen

IV De opdracht en door de rechter gestelde vragen.

De rechtbank heeft de bijzondere curator verzocht de volgende vragen in haar onderzoek te betrekken:

V Inrichting en verloop van de contacten

VI Bevindingen en de beantwoording van de vragen.

- 1. Kind**
- 2. De ouders**
- 3. Ander betrokkenen**

VII Beantwoording van de vragen van de rechtbank

VII Advies en verzoek

VIII Ondertekening rapport

Ik zend dit rapport als bijzondere curator aan de Rechtbank @ in drievoud alsmede aan @

Opgemaakt op @ te

Dhr/mevr